

Inspraakbundel

**Zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan 'Naaldwijk II
voor aardwarmte'**

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Opslag- en Winningsplannen
Postbus 142
2270 AC Voorburg

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	3
Kennisgeving.....	5

MONDELINGE, SCHRIFTELIJKE EN DIGITALE REACTIES EN ZIENSWIJZEN:

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties	8
Zienswijze 0001	9

Woord vooraf

Van maandag 26 maart 2021 tot en met zondag 6 mei 2021 lag het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan 'Naaldwijk II voor aardwarmte' ter inspraak. Eenieder kon naar aanleiding van het ontwerpbesluit een zienswijze inbrengen. Overheden konden een zienswijze in de vorm van een reactie geven.

De winningsplannen Naaldwijk I en II

Het winningsplan Naaldwijk II beschrijft de winning van aardwarmte met het nieuwe TWL-02 systeem. Dit betreft een nieuwe warmtewinning. De aardwarmtewinning met het in 2019 gerealiseerde TWL-01 systeem dat reeds in gebruik is, wordt beschreven in het winningsplan Naaldwijk I. Op dit moment ligt het winningsplan Naaldwijk I nog ter beoordeling bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Later dit jaar zal de Minister ook voor het winningsplan Naaldwijk I een ontwerpbesluit publiceren. De huidige terinzagelegging betreft alleen het winningsplan Naaldwijk II waarin de warmtewinning met het nieuwe TWL-02 systeem staat beschreven.

Huidig beleid voor aardwarmte

Voor de afbouw van de vraag naar aardgas moeten kansrijke duurzame alternatieven, zoals aardwarmte, ontwikkeld worden. Aardwarmte heeft de potentie om een belangrijke rol te spelen in de verduurzaming van de warmtevoorziening en daarmee in de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening. In het Regeerakkoord zijn ambitieuze plannen aangekondigd op het gebied van klimaat en energie. Twee belangrijke pijlers onder de nationale ambitie zijn de Klimaatwet en het Klimaatakkoord (Kamerstuk 32 813, nr. 342). Het akkoord gaat over vijf sectoren: industrie, gebouwde omgeving, elektriciteitssector, transport en landbouw en natuur.

Ontwerp-instemmingsbesluit en onderliggen stukken

Het winningsplan Naaldwijk II geeft onder meer een beschrijving van de verwachte totale hoeveelheid te onttrekken water, de hoeveelheden jaarlijks te onttrekken water, de temperatuur van het onttrokken en geïnjecteerde water, de maximale injectiedruk, de bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging. Het winningsplan Naaldwijk II is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn TNO, Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijnsraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in het ontwerp-instemmingsbesluit en zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage liggen.

Wat staat er in het winningsplan Naaldwijk II

Trias Westland B.V. (hierna: TWL) heeft een verzoek tot instemming met het winningsplan Naaldwijk II ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het winningsplan Naaldwijk II betreft een aardwarmtesysteem, gelegen aan de Lange Broekweg in Naaldwijk en binnen het gebied van de winningsvergunning Naaldwijk I en II. Geografisch gezien ligt het aardwarmtesysteem in de provincie Zuid-Holland, in de gemeente Westland en in het verzorgingsgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Naast het bestaande aardwarmtesysteem van TWL (TWL-01), dat sinds juli 2019 operationeel is, is TWL bezig met de ontwikkeling van een tweede aardwarmtesysteem genaamd TWL-02 vanaf dezelfde mijnbouwlocatie aan de Lange Broekweg. De aardwarmtewinning met het TWL-02 systeem is beschreven in het winningsplan Naaldwijk II. De putten van het TWL-02 systeem zijn in 2020 geboord, maar nog niet in gebruik. De bovengrondse installaties van het huidige TWL-01 systeem zullen worden aangepast om het extra vermogen te kunnen verwerken. De warmte wordt gewonnen om de lokale glastuinbouwsector van duurzame warmte te voorzien.

Waar kon u de stukken inzien?

U kon van maandag 26 maart 2021 tot en met zondag 6 mei 2021 het ontwerp-instemmingsbesluit en de onderliggende stukken inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/naaldwijk en www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage. Vanwege de coronamaatregelen was het niet mogelijk om het ontwerp-instemmingsbesluit fysiek te kunnen inzien op de gebruikelijke locaties. Voor meer informatie over de terinzagelegging kon contact opgenomen worden met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Zienswijzen

Op het ontwerp-instemmingsbesluit is binnen de reactietermijn in totaal 1 zienswijze binnengekomen. De zienswijze is integraal opgenomen in deze inspraakbundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van www.nlog.nl.

Registratie en verwerking

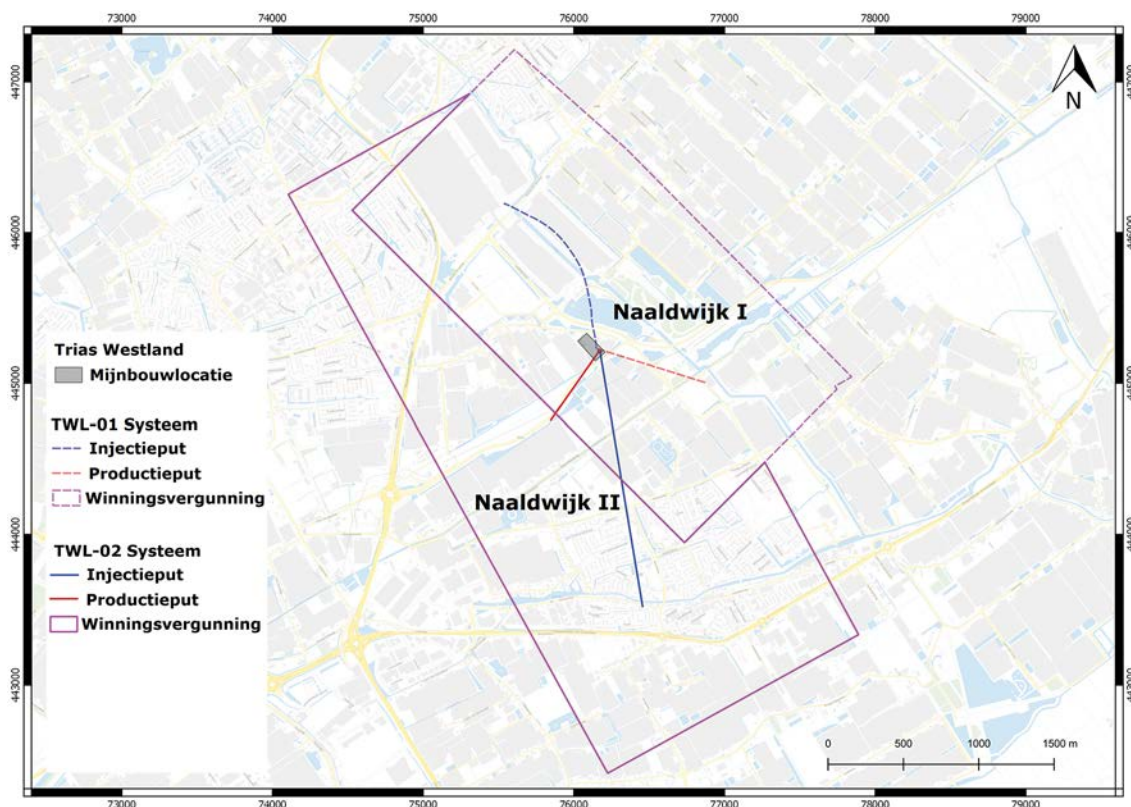
De ontvangen zienswijze is geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 8 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende reactienummer worden opgezocht.

Verdere procedure

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij het definitieve besluit. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke wijze de zienswijzen en reacties in het definitieve besluit zijn verwerkt. Hierop staat beroep open. De publicatie van het definitieve besluit wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Tevens krijgen alle indieners van een geldige zienswijze persoonlijk een brief van het ministerie ter kennisgeving van de publicatie van het definitieve besluit.

Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Naaldwijk II voor aardwarmte, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

De Minister van Economische Zaken en Klimaat heeft een ontwerp-instemmingsbesluit opgesteld voor de instemming met het winningsplan Naaldwijk II voor de winning van aardwarmte (geothermie). Van 26 maart 2021 tot en met 6 mei 2021 ligt het ontwerp-instemmingsbesluit ter inzage. Iedereen kan reageren op het ontwerp-instemmingsbesluit met een zienswijze. In deze kennisgeving staat hoe dat gaat.

De winningsplannen Naaldwijk I en II

Het winningsplan Naaldwijk II beschrijft de winning van aardwarmte met het nieuwe TWL-02 systeem. Dit betreft een nieuwe warmtewinning. De aardwarmtewinning met het in 2019 gerealiseerde TWL-01 systeem dat reeds in gebruik is, wordt beschreven in het winningsplan Naaldwijk I. Op dit moment ligt het winningsplan Naaldwijk I nog ter beoordeling bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Later dit jaar zal de Minister ook voor het winningsplan Naaldwijk I een ontwerpbesluit publiceren. De huidige terinzagelegging betreft alleen het winningsplan Naaldwijk II waarin de warmtewinning met het nieuwe TWL-02 systeem staat beschreven.

Huidig beleid voor aardwarmte

Voor de afbouw van de vraag naar aardgas moeten kansrijke duurzame alternatieven, zoals aardwarmte, ontwikkeld worden. Aardwarmte heeft de potentie om een belangrijke rol te spelen in de verduurzaming van de warmtevoorziening en daarmee in de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening. In het Regeerakkoord zijn ambitieuze plannen aangekondigd op het gebied van klimaat en energie. Twee belangrijke pijlers onder de nationale ambitie zijn de Klimaatwet en het Klimaatakkoord (Kamerstuk 32 813, nr. 342). Het akkoord gaat over vijf sectoren: industrie, gebouwde omgeving, elektriciteitssector, transport en landbouw en natuur.

Ontwerp-instemmingsbesluit en onderliggende stukken

Het winningsplan Naaldwijk II geeft onder meer een beschrijving van de verwachte totale hoeveelheid te onttrekken water, de hoeveelheden jaarlijks te onttrekken water, de temperatuur van het onttrokken en geïnjecteerde water, de maximale injectiedruk, de bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging. Het winningsplan Naaldwijk II is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn TNO, Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in het ontwerp-instemmingsbesluit en zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage liggen.

Wat staat er in het winningsplan Naaldwijk II?

Trias Westland B.V. (hierna: TWL) heeft een verzoek tot instemming met het winningsplan Naaldwijk II ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het winningsplan Naaldwijk II betreft een aardwarmtesysteem, gelegen aan de Lange Broekweg in Naaldwijk en binnen het gebied van de winningsvergunning Naaldwijk I en II. Geografisch gezien ligt het aardwarmtesysteem in de provincie Zuid-Holland, in de gemeente Westland en in het verzorgingsgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Winningsplan Naaldwijk II

Naast het bestaande aardwarmtesysteem van TWL (TWL-01), dat sinds juli 2019 operationeel is, is TWL bezig met de ontwikkeling van een tweede aardwarmtesysteem genaamd TWL-02 vanaf dezelfde mijnbouwlocatie aan de lange Broekweg. De aardwarmtewinning met het TWL-02 systeem is beschreven in het winningsplan Naaldwijk II. De putten van het TWL-02 systeem zijn in 2020 geboord, maar nog niet in gebruik. De bovengrondse installaties van het huidige TWL-01 systeem zullen worden aangepast om het extra vermogen te kunnen verwerken. De warmte wordt gewonnen om de lokale glastuinbouwsector van duurzame warmte te voorzien.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt van 26 maart 2021 tot en met 6 mei 2021 het ontwerp-instemmingsbesluit en de onderliggende stukken inzien op www.mijnbouwvergunningen.nl/naaldwijk en www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage. Vanwege de coronamaatregelen is het niet mogelijk om het ontwerp-instemmingsbesluit fysiek te kunnen inzien op de gebruikelijke locaties. Voor meer informatie over de terinzagelegging kan contact opgenomen worden met medewerkers van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Contactgegevens staan onderaan deze kennisgeving.

Uw zienswijze indienen

Vindt u dat er onjuistheden in het besluit staan of dat uw belangen onvoldoende zijn meegewogen? Dan kunt u van 26 maart 2021 tot en met 6 mei 2021 een zienswijze indienen op het ontwerp-instemmingsbesluit Naaldwijk II. U kunt hierbij denken aan:

- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerp-instemmingsbesluit?
- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

U dient in uw zienswijze duidelijk aan te geven op welke onderdelen van het ontwerp-instemmingsbesluit u reageert en uw zienswijze te onderbouwen met argumenten. Het is goed om te weten dat alleen personen of instanties die op een ontwerp-instemmingsbesluit een zienswijze hebben ingebracht en belanghebbende in de zin van de wet zijn, later tegen het instemmingsbesluit beroep kunnen instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoe kunt u reageren?

U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Naaldwijk II
Postbus 142
2270 AC Voorburg

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars. Zienswijzen per e-mail worden in deze procedure niet geaccepteerd.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij het definitieve besluit. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke wijze de zienswijzen en reacties in het definitieve besluit zijn verwerkt. Hierop staat beroep open. De publicatie van het definitieve besluit wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Tevens krijgen alle indieners van een geldige zienswijze persoonlijk een brief van het ministerie ter kennisgeving van de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Kijk op www.hoewerkaardwarmte.nl, www.geothermie.nl, www.mijnbouwvergunningen.nl en op www.nlog.nl voor meer informatie over aardwarmte in Nederland en over het winningsplan Naaldwijk II. Voor nadere informatie over het winningsplan Naaldwijk II en mondeling inspreken over een onderdeel van het ontwerp-instemmingsbesluit kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met de heer M.E. Kuiper (telefoon: 070 378 68 14; e-mail: m.e.kuiper@minezk.nl)

Opzoektabel mondelinge, schriftelijke en digitale reacties

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van de zienswijze opzoeken. Door te klikken op uw zienswijzenummer wordt u automatisch doorverwezen naar de zienswijze. De zienswijze is opgenomen vanaf pagina 9.

Zienswijze op ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan 'Naaldwijk II voor aardwarmte'

Registratienummer	Zienswijzenummer
AW26-OIB-0001	0001

Zienswijze 0001

30 april 2021

Ministerie van
Economische Zaken en Klimaat,
Inspraakpunt winningsplan Naaldwijk II,
Postbus 142,
2270 AC Voorburg.

CC: Burgemeester en Wethouders gemeente Westland

Onderwerp: Zienswijze op het ontwerp instemmingsbesluit aardwarmte winningsplan Naaldwijk II

Geachte heer, mevrouw,

Trias Westland B.V. (hierna te noemen TWL) heeft in Naaldwijk een geothermie project gerealiseerd (Trias Westland I – TWL-01) waarbij aardlagen van de Schieland Groep (Delft en Alblasserdam) in dit glastuinbouwgebied geschikt zijn gebleken voor de productie van aardwarmte. Het project is sinds juli 2019 operationeel. Momenteel worden de voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van een tweede doublet vanaf dezelfde mijnbouwlocatie aan de lange Broekweg 70B (TWL-02; NLW-GT-03/04) in dezelfde geologische formatie (Schieland Groep). De verwachting op dit moment is dat de putten van TWL-02 vanaf mei 2019 geboord gaan worden. De bovengrondse installaties van het huidige doublet zullen worden aangepast om het extra vermogen te kunnen verwerken. Operator TWL beheert de mijnbouworganisatie en zet hierbij diverse partijen in voor de uitvoering. De mijnbouworganisatie van aandeelhouder HVC voert hierbij de regie. TWL is eindverantwoordelijk voor de veilige uitvoering van de werkzaamheden op locatie. De winningsvergunningaanvraag voor het eerste geothermiedoublet van Trias Westland (TWL-01: NLW-GT-01/02) is ingediend op 16 november 2018 en de winningsvergunning is verleend op 19 december 2019. Het winningsplan van TWL-01 is ingediend op 12 april 2019. Op het moment van indienen van dit pre-drill winningsplan voor TWL-02 is hierop nog geen reactie/instemming ontvangen van het bevoegd gezag. Op basis van het vastgestelde tijdelijke beleidskader voor aardwarmte, vooruitlopend op de gewijzigde mijnbouwwetgeving voor geothermie, wordt dit pre-drill winningsplan voor TWL-02 ingediend tezamen met de aanvraag van de pre-drill winningsvergunning. Er is hierbij op dit moment nog geen combinatie gezocht met het bovengenoemd ingediend winningsplan voor TWL-01. (Zie Pre-drill Winningsplan TWL-02 NLW-GT-03/04 van 13 februari 2020 van Trias Westland).

Per medio maart 2021 heeft u mij, bewoner van de [redacted] te [redacted], middels een huis aan huis informatiekaart over uw ontwerp instemmingsbesluit aardwarmte winningsplan van Trias Westland geïnformeerd. U bood de mogelijkheid om het ontwerp instemmingsbesluit en het winningsplan inclusief bijbehorende documenten online in te zien en daarop te reageren. Bij deze:

Wat mij opvalt is het volgordelijke verloop van het gehele traject. Heel verwarrend. Ik snap dat bij een nieuwe ontwikkeling van energiewinning bestaande wet- en regelgeving ook aangepast dient te worden. Dat neemt echter niet weg dat er toch een stevige structuur van Wet -en regelgeving moet zijn om de ontwikkeling van een niet risicoloze aardwarmtewininstallatie in goede banen te leiden. Die structuur is er mijns inziens niet, althans die indruk heb ik gekregen, maar wordt gaandeweg de ontwikkeling van het aardwarmtewinningssysteem mede ontwikkelt.

Als voorbeeld het volgende: **PanTerra** Geoconsultants maakt er in haar rapportage "Geological report TW OK II" in 2018 opgesteld ten behoeve van de SDE+ subsidie aanvraag van doublet TW2, het document omschrijft de geothermische potentie van de toen nog te boren putten NLW-GT-03 en -04, melding van dat ten tijde van de rapportage put NLW-GT-01 reeds geboord was en getest, put NLW-GT-02 werd geboord. Niet duidelijk is terug te vinden waarop dit juridisch is gebaseerd.

In haar Pre-drill Winningsplan TWL-02 NLW-GT-03/04 van 13 februari 2020 meldt Trias Westland dat het project TWL I sinds juli 2019 operationeel is. Echter, het tijdelijk beleidskader werd pas op 14 november 2019 van kracht en een winningsvergunning is pas verleend op 19 december 2019. Ondanks het feit dat het tijdelijk beleidsplan nog niet van kracht is wordt al aangekondigd dat de putten van TWL II vanaf mei 2019 geboord gaan worden. Pikant detail is dat Sodm in haar advies van 19 juni 2020 aangeeft dat de putten van TWL II medio 2020 geboord gaan worden. Opmerkelijk is dat een jaar eerder daarmee al is begonnen.

Gelet op bovenstaande en het feit dat ik nu pas geïnformeerd wordt over het ontwerp instemmingsbesluit winningsplan van TWL II, over TWL I ben ik nooit geïnformeerd, vraag ik mij af of een en ander juridisch klopt en of alle belanghebbenden waaronder omwonenden voldoende gelegenheid tot inspraak hebben gekregen. Er staat wel beschreven in het ontwerp instemmingsbesluit (pagina 20 punt 5.6, Overige adviezen, onder Provincie Zuid Holland en de gemeente Westland) dat TWL regelmatig persoonlijk contact onderhoudt met direct omwonenden en belanghebbenden en dat er tijdens de boorfase bewonersavonden zijn georganiseerd maar ik heb nog nooit een uitnodiging mogen ontvangen. Het is dan ook belangrijk om nader te definiëren wat onder omwonenden, bewoners, belangstellenden en omgeving wordt verstaan.

In de voorbereidingsfase heeft EZK op het ministerie in Den Haag een regionaal overleg georganiseerd (zie Punt 3.2 ontwerp instemmingsbesluit) waarin alle decentrale overheden van de provincie Zuid Holland (provincie, gemeenten en waterschappen) waarin aardwarmtewinning plaatsvindt, werden geïnformeerd over de loop van de vergunningsprocedures en de inhoudelijke adviesaanvragen aan de decentrale overheden. Opmerkelijk is dat de decentrale overheden geen gebruik hebben gemaakt van de door EZK geboden mogelijkheid voor een specifieke project inhoudelijke informatiesessie van EZK, TNO en Sodm.

In mijn beleving staan juist de decentrale overheden het dichtst bij de burgers en omgeving. Zij zijn degenen die als eerste geacht worden op te komen voor de belangen van die burgers en betrokken omgeving. Het is dan triest te moeten constateren dat zij geen gebruik maken van de mogelijkheid om geïnformeerd te worden door, direct betrokken instanties zoals EZK, TNO en Sodm. Het aardwarmtewinningsplan is namelijk niet de enige activiteit welke van invloed is op bodemdaling, grondwaterdaling en aardbeving/bodemtrilling in De Lier en de directe omgeving daarvan, waaronder dorpskernen die momenteel snel en sterk uitbreiden. De decentrale overheden met name hadden die activiteiten mee moeten laten wegen bij hun "adviezen" ten aanzien van het aardwarmtewinningsplan Naaldwijk II.

Ik heb adviezen tussen aanhalingstekens gezet omdat er feitelijk geen sprake is van adviezen op basis van hun expertise en verantwoordelijkheid met betrekking tot hun aandachtsgebied. De decentrale overheden hebben namelijk naast het winningsplan ook nog, ter ondersteuning van hun adviesrol, de adviezen van Sodm, TNO en Tcbb ontvangen. Dat lijkt nobel maar kan ook uitgelegd worden als beïnvloeding. Je kunt je ook afvragen hoe onafhankelijk zo'n advies dan nog is? Is dat nog gebaseerd op expertise en verantwoordelijkheid met betrekking tot het aandachtsgebied van de adviserende decentrale overheid? Heeft dit nog iets te maken met het behartigen van de belangen van de burger en diens omgeving? Daar kun je dus vraagtekens bij zetten. De gemeente Westland bijvoorbeeld heeft in een reactie aangegeven zich aan te sluiten bij het advies van de provincie Zuid Holland. Lekker makkelijk. De reactie van het hoogheemraadschap Delfland is gewoonweg schandalig. Zij hebben, naast bodemdaling, niets kunnen vinden wat hun verantwoordelijkheid raakt. De rest van de tekst is helemaal weggelakt en dus onleesbaar gemaakt terwijl dit juist een van de documenten betreft waarmee belanghebbenden geïnformeerd moeten worden. Het op deze wijze "informereren" van belanghebbenden lijkt normaal te worden bij overheden.

Overigens mis ik een advies van de Veiligheidsregio Haaglanden. Gelet op de risico's, op verschillende momenten worden in de adviezen twijfels geuit en op mogelijke risico's gewezen, van aardtrilling/beving en voor wat betreft de bijvangst (olie en aardgas) waarover onduidelijkheid bestaat v.w.b. de omvang, is een risicoanalyse op zijn plaats. Zo nodig kunnen zij op basis daarvan een calamiteitenplan ontwikkelen waaronder alarmeren/informereren van de omgeving. Nu wordt dat heel summier bij Trias neergelegd. Eigen vlees keuren (analyseren)?

Verder ben ik van mening dat de gegeven adviezen zich ten onrechte beperken tot het ontwerp instemmingsbesluit aardwarmte winningsplan Naaldwijk II.

Er vinden in de omgeving diverse activiteiten plaats en is ook het klimatologische effect (uitdroging bodem en daling grondwaterpeil) dermate groot dat de activiteiten van Trias WL daarop direct van invloed zou zijn en mogelijk extra belastend.

De optelsom van de gevolgen voor de omgeving van die activiteiten en het klimatologisch effect maken het mogelijk onwenselijk dat de activiteiten van Trias WL daar nog bij komen. Die effecten kunnen elkaar versterken en mogelijk zelfs een kettingreactie teweeg brengen. De veiligheid voor omwonenden is in geding en er kan schade ontstaan aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

Activiteiten en klimatologische ontwikkelingen in de directe omgeving van TWL met negatieve effecten op de omgeving versterkt door menselijk handelen:

1. Gaswinning in de regio met name ook in De Lier

De gemeente Westland is recent nog samen met de gemeente Midden Delfland naar de bestuursrechter gestapt omdat de Nederlandse Aardolie Maatschappij wil doorgaan met gaswinning tot 2027 (dat is langer dan gepland) uit de velden Gaag, Maasdijk, 's-Gravenzande, Monster en De Lier. Hiervoor wordt de gasproductie verhoogd door wijziging van bestaande putten en door fracking in het gasveld Maasdijk. Een risicovolle winningswijze die tevens schadelijk is voor het milieu door gebruik van chemicaliën

Er wordt een bodemdaling verwacht van 2 cm. De gemeenten zelf vrezen voor verdere bodemdaling en aardtrillingen. De Raad van State heeft bepaald dat de NAM mag doorgaan met deze activiteiten. Zie artikel in Het hele Westland van 14 april 2021.

2. Deltaris heeft in 2018 in haar rapport "bodemdaling door grondwateronttrekking in het Westland en omgeving het volgende geschreven:

In de driehoek Den Haag - Rotterdam - Hoek van Holland, en met name in het Westland, wordt de afgelopen 30 jaar steeds meer grondwater onttrokken uit het eerste watervoerende pakket. De grondwateronttrekking zorgt voor stijghoogteverlaging. Zoals bekend uit andere delen van de wereld kan onttrekking en stijghoogteverlaging aanzienlijke bodemdaling veroorzaken, vooral als er onder of boven het watervoerende pakket waaruit onttrokken wordt veel klei of veen aanwezig is. In het Westland en omgeving is veel klei en veen aanwezig in de Holocene afzettingen tussen het eerste watervoerende pakket en het maaiveld.

Voor beleidsontwikkeling is het voor de provincie Zuid-Holland en andere overheden belangrijk om inzicht te krijgen in de bodemdaling die door de toenemende grondwateronttrekking in het gebied is veroorzaakt, en mogelijk nog kan worden veroorzaakt in de toekomst. In deze studie is hier onderzoek naar gedaan.

Stijghoogteverlagingen tot ca. 3 m zijn afgeleid uit grondwaterstandswaarnemingen rond De Lier. Deze verlagingen worden veroorzaakt door seizoenale ontrekkingen voor de glastuinbouw (brijnsystemen). De stijghoogte zakt in het voorjaar en de zomer en herstelt weer in de winter. De geconstateerde verlagingen rond De Lier berusten hoofdzakelijk op grondwaterstandmonitoring uitgevoerd door de gemeente Westland. In de woonkern van De Lier komen hoge snelheden van maaiveld daling van meer dan 10 mm/jaar op uitgebreide schaal voor en over de gehele periode 1992-2018, met name in de wijken rond park De Lierhout. Stijghoogteverlaging die is geconstateerd in De Lier zou hier een bijdrage in kunnen hebben, maar de hoge snelheden alleen bieden te weinig aanknopingspunten om die relatie te kunnen leggen

Bij verdere uitbreiding van het aantal ontrekkingen en/of vergroting van vergunde onttrekkingshoeveelheden van bestaande systemen mag verwacht worden dat de reeds in gang zijnde bodemdaling zal toenemen. Indien de stijghoogteverlaging gestabiliseerd wordt (of blijft) op het huidige niveau moet nog rekening worden gehouden met enige 'restbodem daling' die meerdere decennia kan duren voordat de daling is gestopt.

Deltaris adviseert om bodemdaling te beperken en terug te dringen om de risico's te verkleinen. . Daarbij moet worden gekeken naar vergunningverlening. Ook kan gedacht worden aan peilgestuurd grondwaterbeheer, en aan het bieden van alternatieve bronnen voor de watervoorziening.

De financiële gevolgen van schade aan de fundering als gevolg van een te laag grondwaterpeil zijn voor rekening van de eigenaar. De eigenaar is immers verantwoordelijk voor wat er onder hun woning gebeurt. Opmerkelijk is dan ook te moeten constateren dat op het moment dat er mijnbouwactiviteiten worden gepleegd onder de woning de eigenaar hier niet over wordt geïnformeerd en daar dus ook niets van kan vinden. De grond onder de woningen is gevoelig voor daling en uitdroging en dan wordt er ook nog een aardwarmtewinningsleiding onder de woningen doorgeboord. Juist in een gedeelte van De Lier dat uiterst gevoelig is voor bodemdaling.

3. Het Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF)

In Nederland dreigen 1 miljoen huizen te verzakken onder invloed van verlaging van de grondwaterstand en bodemdaling. De houten funderingspalen komen droog te staan en worden aangetast door rotting. **In de gemeente Westland bevinden zich honderden woningen die dat lot dreigen te ondergaan.**

Uit onderzoek door Deltares in 2012 bleek dat er op landelijk niveau risico's op aantasting van houten paalfunderingen bestaan bij ongeveer 400.000 woningen. Daarnaast verwacht Deltares risico's bij ondiep gefundeerde woningen, ook wel op 'woningen op staal' genoemd.

Mede gezien de voorspelde effecten van klimaatverandering voor wateroverlast en -onderlast, is het van belang dat gemeenten zich op dit thema oriënteren en bezien of en hoe deze problematiek zich voordoet en hoe dat kan of moet worden aangepakt.

Tot nu toe zijn er slechts enkele gemeenten die actief werken aan de aanpak van de funderingsproblematiek. Veel gemeenten hebben nog geen oog voor de problematiek of zien het in eerste instantie als een probleem van de eigenaar. Bij grootschalige problemen echter komen de leefbaarheid en de verkoopbaarheid van woningen in gevaar. Eigenaren worden onverwacht met fikse opgaven geconfronteerd en kunnen die problemen, naast de kosten van verduurzaming en de energietransitie, zelf veelal niet oplossen. Op een zeker moment zijn gemeenten daarom toch aan zet, mede gezien de zorgplicht die voortvloeit uit de Waterwet voor onder andere de openbare ruimte.

Naar aanleiding van bovenbeschreven activiteiten en klimatologische effecten (1 t/m 3) in de directie omgeving van TWL dient zich de vraag aan welke de effecten zijn van het totaal (optelsom) van de afzonderlijke effecten inclusief die van TWL. Als dat niet duidelijk wordt zal bijvoorbeeld bij eventuele schade de claimer daarvan van kastje naar de muur gestuurd worden. Geen enkele partij TWL, gemeente Westland, Provincie of wie dan ook zal zich verantwoordelijk voelen en naar elkaar wijzen. Groningse toestanden dus.

Gelet op de ervaringen van het aardbevingsgebied Groningen lijkt het mij wenselijk om een garantiefonds op te bouwen om in voorkomende gevallen zonder eindeloze strijd omwonenden schadeloos te stellen bij schade voortvloeiend uit een of meerdere van bovengenoemde activiteiten en gebeurtenissen. Het fonds zou opgebouwd moeten worden door zowel TWL als tuinbouw Westland, de NAM, gemeente Westland en de provincie Zuid Holland.

Nu staat beschreven in het ontwerp instemmingsbesluit dat schade gemeld kan worden bij Trias Westland, bij het landelijk loket mijnbouwschade sinds 1 januari 2017 of bij de Commissie mijnbouwschade sinds 1 juli 2020. Dit moet anders en makkelijker. Geef duidelijk aan bij welke instantie.

Overige vragen/ opmerkingen.

Op basis van de haar ter beschikking staande gegevens ondersteunt de Tcbb de beoordeling van Sodm en TNO-AGE. Het risico voor het optreden van aardbevingen valt in de laagste categorie van de leidraad. De laagste risicocategorie houdt in dat de kans op bevingen en aanverwante schade klein is. Mocht er toch een geïnduceerde aardbeving optreden dan is de schade voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op lichte constructieve schade. De Tcbb tekent daarbij aan dat er nog weinig bekend is over geïnduceerde seismiciteit bij geothermie. Bijzonder om een uitspraak te doen over de omvang van schade bij een eventuele geïnduceerde aardbeving en tegelijkertijd aangeven dat er nog weinig bekend is over geïnduceerde seismiciteit bij geothermie. Een aantal betrokken partijen werkt op dit moment aan een verfijning van de risicoanalyse zoals die nu in het protocol wordt voorgeschreven. Om in de toekomst een bruikbare risicoanalyse en een adequate afhandeling van schademeldingen mogelijk te maken adviseert de Tcbb continue monitoring van seismiciteit met tenminste drie in de nabijheid van de winningslocatie geplaatste versnellingsmeters.

Gedeputeerde Staten van Zuid Holland wijst in haar advies op het rapport "Staat van de sector geothermie" van de Inspecteur- generaal van Staattoezicht op de Mijnen van 12 juni 2017 dat er zorgen zijn over de beheersbaarheid en veiligheid van Geothermie. Hierin kunnen zij zich vinden. Zij sluit zich ook aan bij het advies van de Tcbb om met tenminste drie in de nabijheid van de

winningslocatie versnellingsmeters te plaatsen vanwege monitoren van eventuele seismiciteit ter plaatse van de breuken.

Wat is na 3 jaar de te verwachten impact van de uitkoeling? Uit alle adviezen blijkt toch een mate van onzekerheid.

Wat betekent de uitbreiding met een tweede doublet ten aanzien van de risico's? Verdubbeling van opbrengst (meer dan 355m³/uur) meer of grotere risico's op aardbeving/trilling en nog grotere bijvangst ?

Geological report TW OK II" in 2018 opgesteld meldt een injectie temperatuur van 31° C. Dit wijkt af van hetgeen in het ontwerp instemmingsbesluit staat beschreven!.

Definieer wat onder omwonenden, bewoners en omgeving wordt verstaan.

Definieer informeren van omgeving. Zijn dat omwonenden van het zichtbare deel van de aardwinningsinstallatie aan de Broekweg of de bewoners van het gehele gebied van de zichtbare en onzichtbare installatie.

Conclusie:

In de omgeving van De Lier vinden diverse activiteiten plaats (zie onder "Activiteiten en klimatologische ontwikkelingen in de directe omgeving van TWL met negatieve effecten op de omgeving veroorzaakt door menselijk handelen en het klimaat") waarvan die negatieve effecten en veiligheidsrisico's met elkaar overeenkomen en mogelijk versterken. Diverse rapporten zijn hierover geschreven.

In geen enkel advies over TWL II zijn de negatieve effecten en risico's van de andere activiteiten/gebeurtenissen meegewogen. In diverse adviezen over TWL II wordt op meerdere punten twijfel uitgesproken (zie onder andere de adviezen van Tcbb en gedeputeerde staten van Zuid Holland ten aanzien van o.a. veiligheid). Gelet op bovenstaande kan niet worden gesteld dat voldaan wordt aan artikel 36, eerste lid, van de mijnbouwwet. Bewoners, bebouwing en het milieu lopen (veiligheids)risico. Dat betekent dat de minister van Economische Zaken en Klimaat mijn inziens niet kan instemmen met het aardwarmtewinningsplan Naaldwijk II

Graag zie ik uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

